

تأثیر شدت ضعف در کنترل‌های داخلی بر کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

سارا پورحسن سنگری^۱

کارشناسی ارشد حسابرسی، گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی، واحد تهران شرق، دانشگاه آزاد اسلامی

دکتر فرزانه حیدرپور^۲ ©

دانشیار گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی

دکتر ماشالله ولیخانی^۳

استادیار گروه مدیریت دولتی، دانشکده علوم انسانی، واحد تهران شرق، دانشگاه آزاد اسلامی

(تاریخ دریافت: ۲۷ فروردین ۱۳۹۷؛ تاریخ پذیرش: ۲۹ مرداد ۱۳۹۷)

کنترل‌های داخلی باکیفیت، ابزاری برای دستیابی به عملکرد بهتر و عاملی برای شناسایی ریسک، پیشگیری از تقلب و دستکاری در صورت‌های مالی می‌باشد. هدف اصلی پژوهش بررسی تأثیر شدت ضعف در کنترل‌های داخلی بر کیفیت سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. در این راستا، داده‌های پژوهش در بازه زمانی بعد از تصویب دستورالعمل کنترل‌های داخلی، طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ جمع‌آوری گردید. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، ۱۴۰ شرکت (۷۰۰ مشاهده سال-شرکت) با استفاده از رگرسیون حداقل مربعات معمولی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج فرضیه اول پژوهش نشان داد که ضعف در کنترل‌های داخلی تأثیر منفی و معناداری بر کیفیت سود دارد. به بیان دیگر، وجود ضعف در کنترل‌های داخلی کیفیت سود شرکت‌ها را کاهش می‌دهد. در ادامه، نتایج فرضیه دوم پژوهش نشان داد که شدت ضعف در کنترل‌های داخلی مرتبط با قسمت حسابداری شرکت اثر منفی و معناداری بر کیفیت سود دارد و بین شدت ضعف در کنترل‌های داخلی مرتبط با قسمت غیرحسابداری شرکت و کیفیت سود رابطه معناداری وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: ضعف در کنترل‌های داخلی، شدت ضعف در کنترل‌های داخلی، کیفیت سود.

^۱ pourhasan62@gmail.com

^۲ fheidarpoor@yahoo.com

^۳ valikhani_ma@yahoo.com

مقدمه

واحدهای اقتصادی برای دستیابی به اهداف کوتاه‌مدت و بلندمدت و تحقق مأموریت‌ها و چشم‌اندازها، حفظ توان مالی و سودآوری، مقابله با رویدادهای غیرمنتظره و پاسخ‌گویی در برابر پاسخ‌خواهان (صاحبان سرمایه، دولت و...) باید از یک سیستم کنترل داخلی اثربخش برخوردار باشند [3]. دیونگ و همکاران [21] معتقدند که ایجاد یک سیستم کنترل داخلی اثربخش عاملی مهم در تضمین کیفیت گزارشگری مالی (کیفیت سود) به حساب می‌آید. کنترل‌های داخلی مؤثر این اطمینان را می‌دهد که واحد تجاری می‌تواند به اهدافش برسد [5].

پژوهش‌های پیشین نشان دادند که ضعف در کنترل‌های داخلی احتمال بروز اشتباهات عمده و افشاهای مالی بی کیفیت را افزایش می‌دهد [15, 30]. همچنین این عامل می‌تواند موجب افزایش تجدید ارائه سود توسط شرکت و اشتباهات سهوی حسابداری شود [12, 22]. بنیش و همکاران [16] نشان دادند که کنترل‌های داخلی اثربخش از طریق کاهش ریسک اطلاعات منجر به هزینه پایین‌تر سرمایه شرکت می‌شود. فنگ و همکاران [23] به این نتیجه رسیدند که بین کیفیت کنترل داخلی و دقت رهبری مدیریت رابطه مستقیمی وجود دارد و کنترل‌های داخلی غیرمؤثر باعث خطا در گزارش مدیریت خواهد شد.

در سال ۲۰۰۲، انجمن حسابداران آمریکا قانون ساربینز-اوکسلی (ساکس) را در واکنش به ورشکستگی‌های متعدد شرکت‌ها و رسوایی‌های مالی به تصویب رساند [10]. مهم‌ترین جنبه این قانون نیاز به ارزیابی سیستم کنترل داخلی مربوط به گزارشگری مالی توسط مدیریت و حسابرس است [32]. [33] در کشور ما نیز سازمان بورس و اوراق بهادار در راستای ماده ۱۸ دستورالعمل پذیرش بورس اوراق بهادار تهران اقدام به انتشار پیش نویس دستورالعمل کنترل‌های داخلی برای ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران کرده است.

در زمینه تأثیر افشاء ضعف در کنترل‌های داخلی بر کیفیت سود، پژوهش‌هایی در سایر کشورها، به‌ویژه پس از تصویب قانون ساربینز-اوکسلی در سال ۲۰۰۲، انجام شده است [12, 22, 21, 34]. در ایران نیز تحقیقات اندکی در رابطه با کنترل‌های داخلی صورت پذیرفته است [2, 3]. اما تحقیق تجربی که به بررسی تأثیر ضعف‌های موجود (شدت ضعف) در کنترل‌های داخلی بر کیفیت سود پرداخته باشد، انجام پذیرفته است. بنابراین، هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی تأثیر شدت ضعف در کنترل‌های داخلی بر کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. در این مطالعه، ابتدا به بررسی تأثیر وجود ضعف در کنترل‌های داخلی بر کیفیت سود پرداخته می‌شود و سپس ضعف‌های موجود در کنترل‌های داخلی به دو دسته ضعف‌های مربوط به حسابداری و ضعف‌های مربوط به غیرحسابداری تقسیم می‌شوند و شدت ضعف با توجه به تعداد آن‌ها بررسی می‌شود.

ساختار پژوهش حاضر بدین شرح است؛ در بخش دوم، پیشینه نظری و فرضیه‌های پژوهش بیان می‌شود. بخش سوم به معرفی روش‌شناسی پژوهش و متغیرهای آن می‌پردازد. در بخش چهارم یافته‌های تجربی ارائه می‌شود و در بخش پایانی نیز نتیجه‌گیری پژوهش بیان خواهد شد.

پیشینه نظری و بسط فرضیه‌های پژوهش

ضعف در کنترل‌های داخلی

طراحی و استقرار مناسب سامانه های کنترل داخلی در واحدهای اقتصادی یکی از مهم‌ترین عوامل تحقق اثر بخشی و کارایی عملیات، ارتقای پاسخگویی و شفافیت مالی، رعایت قوانین و مقررات و کمک به پیشگیری از تقلب و سوء استفاده های مالی به شمار می‌رود. از این رو نهادهای حرفه‌ای و قانون-گذاری کشورهای مختلف به تدوین چارچوب‌ها، بیانی‌ها و رهنمودهایی در ارتباط با نحوه استقرار، ارزیابی و گزارشگری کنترل‌های داخلی توسط مدیریت و حسابرسی کنترل داخلی توسط حسابرسان واحدهای اقتصادی پرداخته‌اند [8]. نقاط ضعف موجود در سیستم کنترل‌های داخلی می‌تواند مربوط به نقاط ضعف در طراحی کنترل‌ها یا مربوط به نقاط ضعف در عملیات کنترل داخلی باشد. حاجیها و همکاران [3] به بررسی رابطه بین ضعف در کنترل‌های داخلی و تأخیر گزارش حسابرسی پرداختند. یافته‌های آن‌ها نشان داد که بین ضعف در کنترل‌های داخلی و تأخیر گزارش حسابرسی رابطه مثبت با معناداری برقرار است. جاوید و همکاران [1] دریافتند که کیفیت کنترل‌های داخلی رابطه مثبت و معناداری با محافظه‌کاری مشروط دارد. کیم و همکاران [29] به بررسی رابطه بین افشای ضعف در کنترل‌های داخلی و ریسک سوط قیمت سهام پرداختند. آنها دریافتند که با افشای ضعف در کنترل‌های داخلی با کاهش ریسک سقوط قیمت سهام در ارتباط است. چن و همکاران [20] به بررسی تأثیر استقلال هیئت‌مدیره بر احتمال وجود ضعف در کنترل‌های داخلی پرداختند. نتایج آن‌ها نشان از آن دارد که بین استقلال هیئت‌مدیره و ضعف در کنترل‌های داخلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. همچنین نتایج آن‌ها نشان داد که دومیسئولیتی بودن مدیرعامل تأثیری بر رابطه بین استقلال هیئت-مدیره و ضعف در کنترل‌های داخلی ندارد.

کیفیت سود

نظریه کیفیت سود برای اولین بار توسط کارگزاران بورس و تحلیلگران مالی مطرح شد، به علت آنکه آنها احساس می‌کردند سود گزارش‌شده در صورت‌های مالی قدرت سود شرکت را آنچنان نشان نمی‌دهند که در ذهن خود مجسم می‌کنند [7]. هاشم پور و دولت‌خواه [9] به بررسی تأثیر ترکیب هیأت مدیره بر محتوای اطلاعاتی سود و کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج آن‌ها نشان داد که افزایش اندازه هیأت مدیره، محتوای اطلاعاتی سود را کاهش می‌دهد، اما افزایش تعداد اعضای غیرموظف هیأت مدیره، محتوای اطلاعاتی سود را افزایش می‌دهد. همچنین نتایج نشان داد که افزایش نسبت اعضای غیرموظف هیأت مدیره، به‌موقع بودن اخبار بد منعکس شده در سود را افزایش می‌دهد. اما افزایش نسبت اعضای غیرموظف هیأت مدیره، به‌موقع بودن اخبار خوب منعکس شده در سود را کاهش می‌دهد. دیگر نتایج نیز نشان داد که افزایش نسبت اعضای غیرموظف هیأت مدیره، کیفیت سود را افزایش می‌دهد. اسری [13] با بررسی ارتباط محافظه‌کاری و کیفیت سود

پی برد محافظه‌کاری اثر چشم‌گیری بر کیفیت سود دارد. یافته‌های هو و همکاران [26] حاکی از آن است که بین ریسک نکول اعتباری و کیفیت سود رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

بسط فرضیه‌های پژوهش

مک مولن و همکاران [31] بیان می‌دارند که انتشار داوطلبانه گزارش‌های مدیریت پیرامون کنترل داخلی می‌تواند به دو شیوه مختلف موجب تشدید کنترل داخلی شود. اولاً، فرآیند آماده‌سازی و انتشار داوطلبانه گزارش‌های مدیریت پیرامون کنترل داخلی می‌تواند آگاهی مدیرعامل و دیگر مقامات بلند پایه شرکت از اهمیت کنترل داخلی را بالا برده و جلوی ایجاد مشکلات داخلی جدی را بگیرد. دوماً، انتشار داوطلبانه گزارش‌های مدیریت پیرامون کنترل داخلی، نشان‌دهنده تعهد مدیران ارشد به کنترل داخلی است [31]. بنابراین می‌توان اذعان کرد که افشاء ضعف‌های کنترل داخلی نشان‌دهنده تعهد مدیریت شرکت به اهمیت کنترل داخلی و شناسایی و رفع ضعف‌های مؤثر بر عملکرد شرکت و کیفیت اطلاعات مالی آن است.

دویل و همکاران [22] با تمرکز بر بازار آمریکا در بندهای ۳۰۲ و ۳۰۴ قانون ساکس، دریافتند ضعف در کنترل‌های داخلی با افزایش اقلام تعهدی اختیاری در ارتباط است. اشپاف و همکاران [12] به بررسی تاثیر ضعف در کنترل‌های داخلی و رفع آن در کیفیت اقلام تعهدی تحت اجرای بندهای ۳۰۲ و ۳۰۴ قانون ساکس پرداخته و به این نتیجه رسیدند که ضعف در کنترل‌های داخلی می‌تواند اقلام تعهدی غیراختیاری را به دو روش ارائه‌های اشتباه تصادفی و سهوی و همچنین ارائه‌های اشتباه عمدی تحت تأثیر قرار دهد. وانگ و همکاران [34] به بررسی تأثیر کیفیت کنترل‌های داخلی بر مدیریت سود واقعی پرداختند. نتایج حاصل از پژوهش آنها نشان داد که کنترل‌های داخلی با کیفیت می‌تواند مدیریت سود را کنترل و موجبات بهبود کیفیت حسابداری را فراهم آورد. دیونگ و همکاران [21] به این نتیجه رسیدند که ضعف در کنترل‌های داخلی موجب کاهش کیفیت سود شرکت‌ها می‌شود. با توجه به مبانی نظری و پیشینه مطرح‌شده در این قسمت، فرضیه اول پژوهش به صورت زیر مطرح می‌گردد:

فرضیه ۱: ضعف در کنترل‌های داخلی اثر منفی و معناداری بر کیفیت سود دارد.

دویل و همکاران [22] ضعف‌های کنترل داخلی را به ضعف‌های مربوط به حسابداری و ضعف‌های سطح شرکت تقسیم بندی کردند. این نویسندگان دریافتند که چون ضعف‌های حسابداری کنترل داخلی قابل حسابداری هستند و ضعف‌های کنترل داخلی موجود در سطح شرکت قابل حسابداری نیستند، رابطه مثبت بین کنترل داخلی ضعیف و کاهش کیفیت حسابداری عمدتاً تحت تأثیر افشاء ضعف‌های مربوط به کنترل‌های داخلی سطح شرکت قرار دارد. کنترل‌های داخلی ضعیف در سطح شرکت می‌تواند به طور غیرمستقیم کیفیت سود را تحت تأثیر قرار دهند، چون ضعف‌های کنترل داخلی در سیستم‌های غیرحسابداری به تدریج منجر به ایجاد یک محیط کنترل داخلی ضعیف می‌شوند [27]. دیونگ و همکاران [21] در پژوهش خود دریافتند که ضعف‌های مربوط به سیستم غیرحسابداری کنترل‌های داخلی (ضعف‌های در سطح شرکت) رابطه منفی با کیفیت سود دارند، اما بین ضعف‌های مربوط به

سیستم حسابداری کنترل‌های داخلی با کیفیت سود رابطه معناداری وجود ندارد. بر اساس مبانی نظری و پیشینه بیان شده در این قسمت، فرضیه دوم پژوهش به شکل زیر مطرح می‌شود:

فرضیه ۲: شدت ضعف در کنترل‌های داخلی اثر منفی و معناداری بر کیفیت سود دارد.

بر اساس ادبیات مرتبط فوق در ارتباط با اثر احتمالی ضعف‌های عمده حسابداری و غیرحسابداری کنترل داخلی بر کیفیت سود، این فرضیه به دو زیر فرضیه تقسیم می‌شود:

فرضیه ۱,۲: شدت ضعف در کنترل‌های داخلی مرتبط با حسابداری اثر منفی و معناداری بر کیفیت سود دارد.

فرضیه ۲,۲: شدت ضعف در کنترل‌های داخلی مرتبط با غیرحسابداری اثر منفی و معناداری بر کیفیت سود دارد.

روش شناسی پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بعد از تصویب دستورالعمل کنترل‌های داخلی (۱۳۹۱) می‌باشند. در این پژوهش با استفاده از روش حذف هدفمند نسبت به تعیین حجم نمونه بر اساس معیارهای زیر اقدام خواهد شد:

(۱) حداقل از ابتدای سال ۱۳۹۱ در بورس پذیرفته شده باشند. (۲) در طی دوره مورد بررسی (۱۳۹۱-۱۳۹۵) تغییر سال مالی نداشته باشد. (۳) اطلاعات مالی آن قابل دسترس باشد. (۴) جزء شرکت‌های مالی (مانند بانک‌ها، موسسات مالی) و شرکت‌های سرمایه‌گذاری یا شرکت‌های واسطه‌گری مالی نباشد. با توجه به این محدودیت‌ها تعداد ۱۴۰ شرکت برای انجام آزمون فرضیه‌های تحقیق انتخاب شدند. داده‌های مورد نیاز تحقیق از منابع کتابخانه‌ای، صورت‌های مالی شرکت‌های نمونه، اطلاعیه‌های منتشر شده توسط سازمان بورس اوراق بهادار، بانک جامع اطلاعاتی شرکت‌ها در سایت رسمی سازمان بورس و نرم‌افزار ره‌آورد نوین گردآوری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از نرم افزار Stata14 استفاده گردید.

مدل و متغیرهای پژوهش

برای آزمون فرضیه اول پژوهش از مدل زیر سازگار با پژوهش‌های پیشین [19, 21] استفاده می‌شود:

$$ABSDA_{it} = \beta_0 + \beta_1 * ICW_{it} + \beta_2 * ROA_{it} + \beta_3 * CFO_{it} + \beta_4 * LOSS_{it} + \beta_5 * SIZE_{it} + \beta_6 * LEV_{it} + \beta_7 * GROWTH_{it} + \beta_8 * STOCK_RET_{it} + \beta_9 * TURNOVER_{it} + \beta_{10} * AGE_{it} + \beta_{11} * BRD_SIZE_{it} + \beta_{12} * BRDIND_{it} + \beta_{13} * INSTITUTE + \beta_{14} * BIG + YEAR + IND + \epsilon_{it}$$

برای آزمون فرضیه اصلی دوم پژوهش از مدل زیر سازگار با پژوهش‌های پیشین [19, 21] استفاده می‌شود:

$$ABSDA_{it} = \beta_0 + \beta_1 * DISWEAK_{it} + \beta_2 * DISWEAK_ACC_{it} + \beta_3 * DISWEAK_NON_ACC_{it} + \beta_4 * ROA_{it} + \beta_5 * CFO_{it} + \beta_6 * LOSS_{it} + \beta_7 * SIZE_{it} + \beta_8 * LEV_{it} + \beta_9 * GROWTH_{it} + \beta_{10} * STOCK_RET_{it} + \beta_{11} * TURNOVER_{it} + \beta_{12} * AGE_{it} + \beta_{13} * BRDSIZE_{it} + \beta_{14} * BRDIND_{it} + \beta_{15} * INSTITUTE + \beta_{16} * BIG + YEAR + IND + \epsilon_{it}$$

متغیر وابسته

$ABSDA_{it}$ (کیفیت سود): در این پژوهش برای اندازه‌گیری کیفیت سود به پیروی از دیونگ و همکاران [21]، اقلام تعهدی اختیاری از قدر مطلق باقیمانده مدل جونز تعدیل شده می‌شود. هر چه قدر مطلق باقیمانده این مدل (اقلام تعهدی اختیاری) بیشتر باشد، سود از کیفیت کمتری برخوردار است. ساختار مدل مذکور به شرح زیر است:

$$TACC_{it} = \beta_1 INVERSETA_{it} + \beta_2$$

$\Delta REC_{it} - \Delta REV_{it} + \beta_3 PPE_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \varepsilon$

$TACC$: برابر است با سود خالص منهای وجه نقد عملیاتی تقسیم بر دارایی‌های ابتدای دوره.

$INVERSETA$: یک تقسیم بر دارایی‌های ابتدای دوره.

ΔREV : تغییر در درآمد شرکت نسبت به سال قبل، تقسیم بر دارایی‌های ابتدای دوره.

ΔREC : تغییر در حساب‌های دریافتی نسبت به سال قبل تقسیم بر دارایی‌های ابتدای دوره.

PPE : جمع ماشین‌آلات، اموال و تجهیزات تقسیم بر دارایی‌های ابتدای دوره.

ROA : سود بعد از کسر مالیات تقسیم بر دارایی‌های ابتدای دوره.

متغیرهای مستقل

ICW_{it} (ضعف در کنترل‌های داخلی): برای اندازه‌گیری ضعف در کنترل داخلی از نقاط ضعف با اهمیت کنترل‌های داخلی استفاده می‌گردد که از گزارش حسابرسان مستقل بدست می‌آید. طبق چک لیست کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی مصوب سازمان بورس و اوراق بهادار از سال ۱۳۹۱ به بعد حسابرسان شرکت مکلف شده است کنترل‌های داخلی شرکت را بررسی نموده و مواردی که حاکی از عدم رعایت یا عدم اجرای مطلوب کنترل‌های داخلی می‌باشد را در گزارش حسابرسانی افشا کند. از این‌رو، در پژوهش حاضر مشابه با پژوهش حاجیه‌ها و همکاران [3] با استناد به دستورالعمل کنترل‌های داخلی، بر بندهای ذیل مسئولیت‌های قانونی گزارش حسابرسانی شرکت‌ها تمرکز می‌شود و اگر شرکت حداقل یک ضعف در سیستم کنترل‌های داخلی داشته باشد عدد ۱ و در غیر اینصورت مقدار آن صفر خواهد بود.

$DISWEAK_{it}$ (شدت ضعف در کنترل‌های داخلی): شدت ضعف در کنترل‌های داخلی در این پژوهش برابر خواهد بود با درجه‌بندی ضعف‌های موجود در کنترل‌های داخلی. اگر ضعف جزئی باشد مقدار ۱، اگر عمده باشد مقدار ۲، و اگر شدید باشد مقدار ۳ را می‌گیرد. اگر در گزارش حسابرسان فقط ۱ ضعف گزارش شده باشد جزئی و اگر ۲ ضعف گزارش شده باشد عمده و اگر بیشتر از ۲ تا ضعف وجود داشت شدید در نظر گرفته خواهد شد. در ادامه شدت ضعف به دو گروه تقسیم شده و فرضیه‌های ۱-۲ و ۲-۲ پژوهش نیز مورد آزمون قرار می‌گیرد [21]:

$DISWEAK_ACC_{it}$ (شدت ضعف مربوط به حسابداری): برابر است با درجه‌بندی ضعف‌های موجود در کنترل‌های داخلی مرتبط با قسمت حسابداری شرکت [21]. کنترل‌های داخلی مربوط به غیر حسابداری در این پژوهش شامل موارد زیر است [21]: ۱- مالی و سرمایه‌گذاری، ۲- خرید، ۳- مدیریت دارایی‌ها، ۴- فروش، ۵- گزارشات مالی و ۶- بودجه‌بندی.

DISWEAK_NONACC_{it} (شدت ضعف مربوط به غیر حسابداری): برابر است با درجه‌بندی ضعف‌های موجود در کنترل‌های داخلی مرتبط با قسمت غیرحسابداری شرکت [21]. کنترل‌های داخلی مربوط به غیر حسابداری در این پژوهش شامل موارد زیر است (دیونگ و همکاران، ۲۰۱۷): ۱- ساختار سازمانی، ۲- سیاست‌های توسعه، ۳- مدیریت منابع انسانی، ۴- مسئولیت اجتماعی، ۵- فرهنگ سازمانی، ۶- تحقیق و توسعه، ۷- پروژه‌های ساختاری، ۸- خدمات پس از فروش، ۹- مدیریت قراردادها، ۱۰- سیاست‌های گزارش دهی داخلی و عدم رعایت قوانین و مقررات (مانند عدم رعایت الزامات دستورالعمل کنترل داخلی از جمله تشکیل کمیته حسابرسی و حسابرس داخلی)، ۱۱- سیستم فناوری اطلاعات، ۱۲- عدم رعایت قوانین و مقررات، ۱۳- سایر بندهایی که به سیستم حسابداری و مالی شرکت مربوط نمی‌شود.

متغیرهای کنترلی

در این پژوهش به پیروی از دیونگ و همکاران [21] و چن [19] از متغیرهای کنترلی زیر استفاده می‌شود:

ROA_{it} (بازده دارایی‌ها): سود خالص تقسیم بر مجموع دارایی‌های شرکت.

CFO_{it} (نسبت جریان نقد عملیاتی): جریان‌های نقد عملیاتی بر مجموع دارایی‌های شرکت.

LOSS_{it} (زیان): برابر است با یک اگر شرکت در سال جاری زیان گزارش کرده باشد، در غیر اینصورت مقدار صفر می‌گیرد.

SIZE_{it} (اندازه شرکت): لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌های شرکت.

LEV_{it} (اهرم مالی): مجموع بدهی‌ها تقسیم بر مجموع دارایی‌های شرکت.

GROWTH_{it} (رشد فروش): فروش سال جاری منهای فروش سال قبل، تقسیم بر فروش سال قبل.

STOCK_RET_{it} (بازدهی سهام): بازده سهام شرکت در پایان سال مالی.

TURNOVER_{it} (گردش کل دارایی‌ها): فروش خالص تقسیم بر میانگین کل دارایی‌ها.

AGE_{it} (سن شرکت): برابر است با لگاریتم تعداد سال‌هایی که از تأسیس شرکت می‌گذرد.

BDRSIZE_{it} (اندازه هیئت‌مدیره): برابر است با تعداد اعضای حاضر در هیئت‌مدیره.

BDRIND_{it} (استقلال هیئت‌مدیره): برابر است با درصد اعضای غیرموظف در هیئت‌مدیره.

INSTITUTE_{it} (تمرکز مالکیت): برابر است با درصد سهامداران عمده (بیش از ۵ درصد).

BIG_{it} (اندازه موسسه حسابرسی): برابر است با یک اگر حسابرسی شرکت را سازمان حسابرسی بر عهده داشته باشد، در غیر این صورت مقدار صفر را می‌گیرد.

همچنین در این پژوهش مشابه با پژوهش دیونگ و همکاران [21]، برای کنترل اثرات سال از متغیر دامی YEAR و برای کنترل اثرات صنعت از متغیر دامی IND استفاده می‌شود.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نوع متغیر	نام متغیر	مشاهده	میانگین	میان	انحراف معیار	بیشینه	کمینه
وی	قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری	۷۰۰	۰/۱۲۴	۰/۰۹۰	۰/۱۳۰	۰/۹۱	۰
	تعداد بندهای ضعف	۷۰۰	۱/۳۰۷	۰	۱/۶۶۵	۸	۰
	تعداد بندهای ضعف (حسابداری)	۷۰۰	۰/۵۹۱	۰	۱/۰۹۴	۷	۰
	تعداد بندهای ضعف (غیر حسابداری)	۷۰۰	۰/۷۲۱	۰	۱/۰۷۱	۴	۰
	شدت ضعف	۷۰۰	۱/۱۳۵	۰	۱/۳۳۰	۳	۰
	شدت ضعف (حسابداری)	۷۰۰	۰/۵۲۱	۰	۰/۸۱۸	۳	۰
	شدت ضعف (غیر حسابداری)	۷۰۰	۰/۷۰۱	۰	۱/۰۱۹	۳	۰
	بازده دارایی‌ها	۷۰۰	۰/۱۴۴	۰/۱۰۰	۰/۲۱۴	۰/۸۷۰	-۰/۳۸۰
	جریان‌های نقد عملیاتی	۷۰۰	۰/۱۳۱	۰/۱۱۰	۰/۱۶۸	۰/۷۰۰	-۰/۲۲
	اندازه شرکت	۷۰۰	۱۳/۹۰۸	۱۳/۸۱۵	۱/۴۷۸	۱۸/۵۴	۱۰/۹۲
	اهرم مالی	۷۰۰	۰/۶۵۴	۰/۶۳۰	۰/۳۰۲	۱/۸۹۰	۰/۰۷۰
	رشد شرکت	۷۰۰	۰/۱۹۹	۰/۱۴۰	۰/۴۱۲	۲/۰۴۰	-۰/۶۳۰
	بازدهی سهام	۷۰۰	۱/۷۷۱	۰/۸۵۵	۲/۴۴۰	۹/۹۱	-۰/۴۲۰
	گردش کل دارایی‌ها	۷۰۰	۱/۷۵۴	۱/۵۵۰	۱/۰۲۷	۵/۲۲۰	۰/۱۶۰
	سن شرکت	۷۰۰	۳۹/۶۵۴	۴۲	۱۳/۳۵۳	۶۸	۱۰
	لگاریتم سن شرکت	۷۰۰	۲/۶۰۷	۳/۷۴۰	۰/۴۰۸	۴/۲۲۰	۲/۳۰
	اندازه هیئت-مدیره	۷۰۰	۵/۰۳۷	۵	۰/۱۸۹	۷	۵
	استقلال هیئت-مدیره	۷۰۰	۰/۶۳۶	۰/۶۰۰	۰/۱۹۱	۰/۱۸۵	۰/۲۰

نوع متغیر	نام متغیر	مشاهده	میانگین	میان	انحراف معیار	بیشینه	کمینه
	تمرکز مالکیت	۷۰۰	۰/۷۷۳	۰/۸۱۰	۰/۱۶۷	۱	۰/۲۵
فراوانی (درصد)							
۳	ضعف در کنترل-های داخلی	۷۰۰	۳۱۷ (۰/۴۵۲)				
	زیان	۷۰۰	۸۷ (۰/۱۲۴)				
	نوع حسابرس	۷۰۰	۱۱۷ (۰/۱۶۷)				

با توجه به نتایج جدول ۱، در ارتباط با متغیر وابسته مورد استفاده در این پژوهش، مشاهده می‌شود که میانگین قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری، ۰/۱۲۴ است. در ارتباط با متغیرهای مستقل پژوهش یافته‌ها نشان می‌دهد که میانگین ضعف در کنترل‌های داخلی ۰/۴۵۲ می‌باشد. میانگین تعداد بندهای ضعف در کنترل‌های داخلی ۱/۳۰۷ می‌باشد که از این مقدار تقریباً ۰/۵۹۱ مربوط به قسمت حسابداری و ۰/۷۲۱ مربوط به قسمت غیرحسابداری شرکت است. بعد از محاسبه شدت ضعف در کنترل‌های داخلی (جزئی (۱ ضعف): عدد ۱، عمده (۲ ضعف): عدد ۲ و شدید (۳ ضعف به بالا: عدد ۳)، نتایج جدول ۱، حاکی از آن است که شدت ضعف در کنترل‌های داخلی دارای میانگین ۱/۱۳۵ است که از این مقدار تقریباً ۰/۵۲۱ مرتبط با حسابداری و ۰/۷۰۱ مرتبط با غیرحسابداری می‌باشد. در ارتباط با متغیرهای کنترلی پژوهش، یافته‌ها نشان از آن دارد که میانگین بازده دارایی‌ها و جریان‌های نقد عملیاتی به ترتیب ۰/۱۴۴ و ۰/۱۳۱ است. تقریباً ۱۲ درصد از مشاهدات زیان گزارش کرده‌اند و میانگین اندازه، اهرم مالی و رشد شرکت به ترتیب ۱۳/۹۰۸، ۰/۶۵۴ و ۰/۱۹۹ می‌باشد. بازدهی سهام از میانگین ۱/۷۷۱ برخوردار است و میانگین گردش کل دارایی‌ها ۱/۷۵۴ می‌باشد. سن شرکت‌های موجود دارای میانگین ۳۹/۶۵۴ بوده و اندازه و استقلال هیئت‌مدیره شرکت‌ها به ترتیب از میانگین ۵/۰۳۷ و ۰/۶۳۶ برخوردار هستند. در نهایت یافته‌ها بیانگر آن است که تقریباً ۷۷ درصد از سهام شرکت‌های موجود در دست سهامداران عمده بوده و حسابرسی تقریباً ۱۷ درصد از شرکت‌های موجود را سازمان حسابرسی برعهده داشته است.

آزمون فرضیه اول پژوهش

طبق فرضیه اول، ضعف در کنترل‌های داخلی بر کیفیت سود اثر منفی و معناداری وجود دارد. جدول ۲، نتایج حاصل از برازش مدل مربوط به فرضیه اول پژوهش را نشان می‌دهد. مقدار ضریب تعیین تعدیل-شده حاکی از آن است که متغیرهای مستقل و کنترلی ۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح می‌دهند. همچنین، سطح معناداری آماره F حاکی از آن است که مدل رگرسیونی به‌طور مناسب برازش شده است. با توجه به نتایج رگرسیونی جدول ۲، مشاهده می‌شود که متغیر ضعف در کنترل‌های داخلی با قدرمطلق اقلام تعهدی اختیاری دارای رابطه مثبت (۰/۰۳۲) و معنادار (۰/۰۰۲) است. از آنجا که قدرمطلق اقلام تعهدی اختیاری با کیفیت سود رابطه معکوسی دارد، می‌توان ادعا کرد که ضعف در

کنترل‌های داخلی اثر منفی و معناداری بر کیفیت سود دارد. بنابراین، فرضیه اول پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد. در ارتباط با متغیرهای کنترلی، یافته‌ها نشان می‌دهد بین بازده دارایی‌ها، جریان‌های نقد عملیاتی و زیان با کیفیت سود رابطه منفی و معنادار و بین گردش کل دارایی‌ها و کیفیت سود رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در عین حال بین سایر متغیرها با کیفیت سود رابطه‌ای مشاهده نمی‌شود.

جدول ۲. نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش

رگرسیون OLS متغیر	نماد	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری
مقدار ثابت	C	۰/۰۱۲	۰/۱۵۱	۰/۰۸	۰/۹۳۶
ضعف در کنترل- های داخلی	ICW	۰/۰۳۲	۰/۰۱۰	۳/۱۴	*۰/۰۰۲
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۰۶۶	۰/۰۲۷	۲/۴۳	**۰/۰۱۵
جریان‌های نقد عملیاتی	CFO	۰/۱۳۸	۰/۰۳۲	۴/۳۱	*۰/۰۰۰
زیان	LOSS	۰/۰۳۰	۰/۰۱۷	۱/۷۳	***۰/۰۸۳
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	-۰/۵۹	۰/۵۵۴
اهرم مالی	LEV	۰/۰۰۵	۰/۰۱۷	۰/۳۱	۰/۷۶۰
رشد شرکت	GROWTH	۰/۰۱۴	۰/۰۱۲	۱/۱۸	۰/۲۳۸
بازدهی سهام	STOCK_RET	۰/۰۰۳	۰/۰۰۲	۱/۴۵	۰/۱۴۹
گردش کل دارایی‌ها	TURNOVER	-۰/۰۱۲	۰/۰۰۵	-۲/۱۴	**۰/۰۳۲
لگاریتم سن شرکت	AGE	۰/۰۰۷	۰/۰۱۲	۰/۶۱	۰/۵۴۴
اندازه هیئت‌مدیره	BRDSIZE	۰/۰۲۰	۰/۰۲۶۵	۰/۷۸	۰/۴۳۶
استقلال هیئت- مدیره	BRDIND	۰/۰۰۴	۰/۰۲۶۳	۰/۱۶	۰/۸۷۲
تمرکز مالکیت	INSTITUTE	-۰/۰۲۷	۰/۰۲۹	-۰/۹۴	۰/۳۴۵
نوع حسابر	BIG	-۰/۰۰۰۲	۰/۰۱۳	-۰/۰۲	۰/۹۸۸
اثرات سال	YEAR	کنترل شد			
اثرات صنعت	IND	کنترل شد			
ضریب تعیین	R ²	۰/۱۱۱			
ضریب تعیین تعدیل‌شده	R ² Adj	۰/۰۷۸			

سطح معناداری	آماره t	انحراف استاندارد	ضریب	نماد	رگرسیون OLS متغیر
		۳/۳۸ (* / ۰/۰۰۰)		(Prob) F	آماره F (سطح معناداری)
		۷۰۰		obs	مشاهدات
* سطح خطای ۱ درصد، ** سطح خطای ۵ درصد، *** سطح خطای ۱۰ درصد					

آزمون فرضیه دوم پژوهش

طبق فرضیه دوم، شدت ضعف در کنترل‌های داخلی (حسابداری و غیرحسابداری) بر کیفیت سود اثر منفی و معناداری دارد. جدول ۳، نتایج رگرسیون مدل مربوط به فرضیه دوم پژوهش را نشان می‌دهد. مقدار ضریب تعیین تعدیل‌شده حاکی از آن است که متغیرهای مستقل و کنترلی ۱۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح می‌دهند. همچنین، سطح معناداری آماره F نشان می‌دهد مدل رگرسیونی به‌طور مناسب برازش شده است.

جدول ۳. نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش

سطح معناداری	آماره t	انحراف استاندارد	ضریب	نماد	رگرسیون OLS متغیر
۰/۸۲۲	۰/۲۲	۰/۱۴۷	۰/۰۳۳	C	مقدار ثابت
۰/۴۵۴	-۰/۷۵	۰/۰۱۵	-۰/۰۱۱	DISWEAK	شدت ضعف
* / ۰/۰۰۰	۴/۰۷	۰/۰۱۴۳	۰/۰۵۸	DISWEAK_ACC	شدت ضعف (حسابداری)
۰/۸۶۰	-۰/۱۸	۰/۰۱۴۸	-۰/۰۰۲	DISWEAK_NONACC	شدت ضعف (غیر حسابداری)
** / ۰/۰۱۰	۲/۵۸	۰/۰۲۶	۰/۰۶۸	ROA	بازده دارایی‌ها
* / ۰/۰۰۰	۴/۰۳	۰/۰۳۱	۰/۱۲۵	CFO	جریان‌های نقد عملیاتی
۰/۱۰۸	۱/۶۱	۰/۰۱۷	۰/۰۲۷	LOSS	زیان
۰/۶۷۶	-۰/۴۲	۰/۰۰۳	-۰/۰۰۱	SIZE	اندازه شرکت
۰/۹۷۵	۰/۰۳	۰/۰۱۶	۰/۰۰۰۵	LEV	اهرم مالی
۰/۱۳۵	۱/۵۰	۰/۰۱۲	۰/۰۱۸	GROWTH	رشد شرکت
*** / ۰/۰۶۸	۱/۸۳	۰/۰۰۲	۰/۰۰۴	STOCK_RET	بازدهی سهام
۰/۱۰۱	-۱/۶۴	۰/۰۰۵	-۰/۰۰۹	TURNOVER	گردش کل دارایی‌ها
۰/۸۷۰	۰/۱۶	۰/۰۱۲	۰/۰۰۱	AGE	لگاریتم سن شرکت

رگرسیون OLS متغیر	نماد	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری
اندازه هیئت- مدیره	BRDSIZE	۰/۰۲۲	۰/۰۲۵۸	۰/۸۷	۰/۳۸۳
استقلال هیئت مدیره	BRDIND	۰/۰۰۴	۰/۰۲۵۵	۰/۱۹	۰/۸۵۱
تمرکز مالکیت	INSTITUTE	-۰/۰۴۶	۰/۰۲۸	-۱/۶۲	۰/۱۰۵
نوع حسابرس	BIG	-۰/۰۰۵	۰/۰۱۳	-۰/۴۱	۰/۶۷۹
اثرات سال	YEAR	کنترل شد			
اثرات صنعت	IND	کنترل شد			
ضریب تعیین	R ²	۰/۱۶۳			
ضریب تعیین تعدیل شده	R ² Adj	۰/۱۲۹			
آماره F (سطح معناداری)	(Prob) F	۴/۸۶ (*۰/۰۰۰)			
مشاهدات	obs	۷۰۰			
*سطح خطای ۱ درصد، **سطح خطای ۵ درصد، ***سطح خطای ۱۰ درصد					

با توجه به نتایج رگرسیونی جدول ۵، متغیر شدت ضعف در کنترل‌های داخلی (در سطح کلی) با ضریب منفی (۰/۰۱۱-) و مقدار احتمال (۰/۴۵۴) معنادار نیست، بنابراین فرضیه دوم پژوهش در سطح کلی شدت ضعف در کنترل‌های داخلی مورد تأیید قرار نمی‌گیرد. در ادامه مشاهده می‌شود که متغیر شدت ضعف در کنترل‌های داخلی (حسابداری) با قدرمطلق اقلام تعهدی اختیاری دارای رابطه مثبت (۰/۰۵۸) و معنادار (۰/۰۰۰) است. با توجه به اینکه قدرمطلق اقلام تعهدی اختیاری با کیفیت سود رابطه معکوسی دارد، می‌توان گفت که شدت ضعف در کنترل‌های داخلی مرتبط با حسابداری اثر منفی و معناداری بر کیفیت سود دارد. بنابراین، فرضیه ۱-۲ پژوهش مورد پذیرش قرار می‌گیرد. در ادامه یافته‌ها نشان از آن دارد که متغیر شدت ضعف در کنترل‌های داخلی (غیر حسابداری) با قدرمطلق اقلام تعهدی اختیاری رابطه معناداری ندارد. از این‌رو، فرضیه ۲-۲ پژوهش مورد تأیید قرار نمی‌گیرد. در ارتباط با متغیرهای کنترلی، یافته‌ها بیانگر آن است که بین بازده دارایی‌ها، جریان‌های نقد عملیاتی و بازدهی سهام با کیفیت سود رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در عین حال رابطه سایر متغیرها با کیفیت سود معنادار نیست.

بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادات

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی تأثیر ضعف در کنترل‌های داخلی و شدت آن بر کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بود. از نظر تئوریک سیستم کنترل داخلی اثربخش عاملی مهم در تضمین کیفیت گزارشگری مالی (کیفیت سود) به حساب می‌آید و کنترل‌های داخلی مؤثر این اطمینان را می‌دهد که واحد تجاری می‌تواند به اهدافش برسد. در این راستا، برای آزمون فرضیه‌های پژوهش طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵، نمونه‌ای به صورت حذف سیستماتیک انتخاب

گردید که متشکل از ۱۴۰ شرکت بود. به‌طور کلی یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که ضعف در کنترل‌های داخلی باعث کاهش کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌شود. علاوه بر این شدت ضعف در کنترل‌های داخلی مرتبط با حسابداری بر کیفیت سود شرکت‌ها اثر منفی و معناداری دارد.

نتایج فرضیه اول پژوهش در رابطه با ضعف در کنترل‌های داخلی و کیفیت سود، مشابه با پژوهش‌های صورت‌گرفته توسط دوپیل و همکاران [22]، اشپاف و همکاران [12]، وانگ و همکاران [34] و دیونگ و همکاران [21] است. آنها نشان دادند که ضعف در کنترل‌های داخلی موجب کاهش کیفیت سود می‌شود. در ادامه، نتایج فرضیه دوم پژوهش در رابطه با شدت ضعف در کنترل‌های داخلی و کیفیت سود، مخالف با نتایج پژوهش دیونگ و همکاران [21] است. آنها دریافتند که شدت ضعف در کنترل‌های داخلی مرتبط با غیرحسابداری با کیفیت سود رابطه منفی و معناداری دارد و بین شدت ضعف مرتبط با حسابداری شرکت و کیفیت سود رابطه معناداری وجود ندارد.

با توجه به یافته‌های پژوهش، در رابطه با ضعف در کنترل‌های داخلی و کیفیت سود، و از آنجا که یکی از اهداف ایجاد کنترل‌های داخلی، قابلیت اعتماد به گزارشگری مالی است، به مدیران شرکت‌ها توصیه می‌گردد تا با افزایش کیفیت کنترل‌های داخلی، موجبات افزایش کیفیت صورت‌های مالی را فراهم آورند. علاوه بر این پیشنهاد می‌گردد تا نظارت بیشتری بر کنترل‌های مرتبط با حسابداری شرکت صورت گیرد تا از اثرات منفی ضعف‌های موجود در این قسمت جلوگیری شود.

از طرفی، پژوهش‌های اندکی در ارتباط با ضعف در کنترل‌های داخلی صورت پذیرفته است، لذا پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌هایی در زمینه ضعف در کنترل‌های داخلی و ارتباط آن با کیفیت حسابداری، عملکرد شرکت و مسئولیت‌پذیری اجتماعی انجام شود. همچنین، پیشنهاد می‌گردد تا تأثیر متغیرهای تعدیل‌گر از قبیل چرخه عمر شرکت بر رابطه بین ضعف در کنترل‌های داخلی و کیفیت سود، مورد بررسی قرار گیرد.

فهرست منابع

۱. جاوید، داریوش، دستگیر، محسن، عرب‌صالحی، مهدی. (۱۳۹۴). "بررسی تأثیر کیفیت کنترل داخلی بر محافظه‌کاری مشروط در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه حسابداری مالی، ۷ (۲۶)، ۱۵۱-۱۲۵.
۲. حاجیه، زهره، محمدحسین نژاد، سهیلا. (۱۳۹۴). "عوامل تاثیرگذار بر نقاط ضعف با اهمیت کنترل داخلی"، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۷ (۲۶)، ۱۳۷-۱۱۹.
۳. حاجیه، زهره، اورادی، جواد، صالح آبادی، مه‌ری. (۱۳۹۶). "ضعف در کنترل‌های داخلی و تأخیر گزارش حسابرسی"، فصلنامه حسابداری مالی، ۹ (۳۳)، ۹۶-۷۸.
۴. قائمی، محمد حسین و صابر، امیر. (۱۳۹۵). "تأثیر غیرخطی رقابت در بازار محصول بر کیفیت سود"، داش حسابداری، (۷)، ۶۲-۳۵.

۵. حساس یگانه، یحیی، نتایج ملک‌شاه، غلامحسین. (۱۳۸۵). رابطه گزارش کنترل‌های داخلی با تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان، فصلنامه مطالعات حسابداری و حسابرسی، انجمن حسابداری ایران، (۱۴)، ۱-۴۴.
۶. سلیمانی، غلامرضا، مقدسی، مینا. (۱۳۹۳). "نقش کنترل‌های داخلی، حسابرس داخلی و کمیته حسابرسی در بهبود نظام راهبری (حاکمیت) شرکتی"، پژوهش حسابداری، ۴ (۱۲)، ۶۳-۷۷.
۷. عباس‌زاده، محمدرضا، عارفی اصل، سولماز، (۱۳۹۴). "مروری بر مفهوم کیفیت سود و طبقه بندی معیارهای سنجش آن"، پژوهش حسابداری، ۵ (۱)، ۹۳-۱۱۰.
۸. قنبریان، رضا. (۱۳۹۰). "کنترل‌های داخلی از گذشته تا امروز"، دانشنامه حسابداری، شماره ۸.
۹. هاشم‌پور، ولی، دولت‌خواه، آزاد. (۱۳۹۵). "بررسی تأثیر ترکیب هیأت مدیره بر محتوای اطلاعاتی و کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، انجمن حسابداری ایران، (۲۹)، ۸۰-۹۷.
10. Altamuro, J., & Beatty, A. (2010). "How does internal control regulation affect financial reporting?" *Journal of Accounting and Economics*, 49(1), 58-74.
11. Amir, E., & Lev, B. (1996). "Value-relevance of non-financial information: The wireless communications industry". *Journal of Accounting and Economics*, 22(1-3), 3-30.
12. Ashbaugh-Skaife, H., Collins, D. W., Kinney, W. R., & LaFond, R. (2009). "The effect of SOX internal control deficiencies on firm risk and cost of equity". *Journal of Accounting and Economics*, 47(1), 1-43.
13. Asri, M. (2017). The Effect of Accounting Conservatism on Earning Quality. Electronic copy available at: <https://ssrn.com/abstract=2992129>.
14. Banker, R. D., Potter, G., & Srinivasan, S. (2000). "An empirical investigation of an incentive plan that includes non-financial measures". *The Accounting Review*, 75(1), 65-92.
15. Bell, T., & Carcello, J. (2000). "A decision aid for assessing the likelihood of fraudulent financial reporting". *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 19 (1), 169-184.
16. Beneish, M. D., M. Billings, and L. Hodder. (2008). "Internal control weaknesses and information uncertainty". *The Accounting Review*. 83, 3: 665-703.
17. Chan, K. C., Farrell, B., & Lee, P. (2008). "Earnings management of firms reporting material internal control weaknesses under Section 404 of the Sarbanes-Oxley Act". *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 27(2), 161-179.
18. Chang, J. C., & Sun, H. L. (2010). "Does the disclosure of corporate governance structures affect firms' earnings quality?". *Review of Accounting and Finance*, 9 (3): 212-243.
19. Chen, Ch. (2016). "The effect of mandatory disclosure requirements and disclosure types of auditor fees on earnings management: Evidence from Taiwan", *Asia Pacific Management Review*, Vol (21), pp. 181-195.
20. Chen, Y, W. Knechel, R., Vijaya, B, M., Cameron, T, and Madhu, V. (2017). "Board Independence and Internal Control Weakness: Evidence from SOX 404 Disclosures". *AUDITING: A Journal of Practice & Theory*, Vol. 36, No. 2, pp. 45-62.

21. Dong, J. X., Lu, W., & Qu., W. (2017). "Voluntary Disclosure of Internal Control Weakness and Earnings Quality: Evidence from China", **The International Journal of Accounting**, <http://dx.doi.org/10.1016/j.intacc.2017.01.007>.
22. Doyle, J., Ge, W., & McVay, S. (2007). "Accruals quality and internal control over financial reporting", **The Accounting Review**, 82(5), 1141–1170.
23. Feng, M., C. Li, and S. McVay. (2009). "Internal control and management guidance". **Journal of Accounting and Economics**, 48, 2–3: 190–209.
24. Goh, B. W. and Li, D. (2011). "Internal Controls and Conditional Conservatism". **The Accounting Review**, 86, 3: 975-1005.
25. Hoang, C. T., Abeysekera, I., & Ma, S. (2017). "The Effect of Board Diversity on Earnings Quality: An Empirical Study of Listed Firms in Vietnam". **Australian Accounting Review**, doi: 10.1111/auar.12128.
26. Hu, N., Huang, R. & Fang, R. (2017). "Credit Default Swaps and Earnings Management". Working paper, available at: <https://ssrn.com/abstract=2926264>.
27. Ji, X., Lu, W., & Qu, W. (2015). "Determinants and economic consequences of voluntary disclosure of internal control weaknesses in China". **Contemporary Journal of Accounting and Economics**, 11(1), 1–17.
28. Ji, X., Lu, W., Qu, W. (2016) "Internal control weakness and accounting conservatism in China", **Managerial Auditing Journal**, Vol. 31 Issue: 6/7, pp.688-726, <https://doi.org/10.1108/MAJ-08-2015-1234>.
29. Kim, J., B. Young, I. Zhou, J. (2017). "Stock price crash risk and internal control weakness: presence vs. disclosure effect", **journal of Accounting & Finance**, DOI: 10.1111/acfi.12273.
30. Kinney, W., & McDaniel, L. (1989). "Characteristics of firms correcting previously reported quarterly earnings". **Journal of Accounting and Economics**, 11(1), 71–93.
31. McMullen, D. A., Rahunandan, K., & Rama, D. V. (1996). "Internal control reports and financial reporting problems". **Accounting Horizons**, 10(4), 67–75.
32. Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) (2004). "Auditing standard no. 2, an audit of internal control over financial reporting performed in conjunction with an audit of financial statements". https://pcaobus.org/Standards/Auditing/Pages/Auditing_Standard_2.aspx
33. Securities and Exchange Commission (SEC) (2003). "Final rule: Management's reports on internal control over financial reporting and certification of disclosure in exchange act periodic reports". <https://www.sec.gov/rules/final/33-8238.htm>.
34. Wang, X., J. Gao, C. Shang and Q. Lu, (2016). "Ownership Structure, Internal Control and Real Activity Earnings Management". **International Conference on Industrial Engineering, Management Science and Application (ICIMSA)**, pp. 1-4.

The Effect of Internal Control Weakness Severity on Earnings Quality in Firms Enlisted in Tehran Stock Exchange

Sara Pourhasan Sangar¹

M.A in accounting, faculty of humanities, East Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Farzaneh Heidarpour (PhD)²©

Associate Professor, accounting department, Economic and accounting faculty, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Valikhani Mashaallah (PhD)³

Assistant professor, Governmental management department, East Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

(Received: 16 April 2018; Accepted: 20 August 2018)

Internal controls quality is a tool for achieving better performance and a factor in risk exploration, fraud debarment and manipulation of financial statements. This research aims at exploring the effects of internal controls weaknesses severity on earning quality on the firms enlisted in Tehran Stock Exchange. To this end, the research data for the period after the enactment of internal controls instructions, during the years from 2012 to 2016 were analyzed. The research hypotheses, 140 firms (700 year-firms) were analyzed, using ordinary least squares regression. The results show that negative association between internal controls weaknesses and earning quality. That is, the weakness in internal controls reduces firm's earnings quality. In the following, the results show that negative association between internal controls weaknesses severity related to the accounting department and earning quality. Also, we find a no association between internal controls weaknesses severity related to the non-accounting department and earning quality.

Keywords: Internal Controls Weaknesses, Internal Controls Weaknesses Severity, Earning Quality.

¹ pourhasan62@gmail.com

² fheidarpour@yahoo.com ©(Corresponding Author)

³ valikhani_ma@yahoo.com